

A Pécsi Ítéltábla a dr. Fülöp Botond ügyvéd (fél címe) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szikla Gergely ügyvéd fél címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Pécsi Törvényszék 2016. december 1. napján kelt 11.P.20.704/2015/38. számú ítélete ellen a felperes által 39. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyja.

A költségek viselésére vonatkozó részében részben megváltoztatja, és a felperes által az államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 108.000 (egyszáznyolcezer) forintra leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 57.000 (ötvenhétezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget, valamint az államnak - az állami adóhatóság külön felhívására - 144.000 (egyszáznegyvennégyezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy a felperes, mint adós személygépkocsi megvásárlása érdekében 2008. január 17. napján kölcsönszerződést kötött az alperes jogelődjével, mint hitelezővel. A kölcsönszerződést az alperes jogelődje nevében - az alperes jogelődje és a J Kft. között korábban megkötött együttműködési megállapodásba foglalt meghatalmazás és az alperes jogelődje által előzetesen jóváhagyott tervezet alapján - az autókereskedő írta alá. A gépjármű vételára 3.800.000 forint volt, ebből a kölcsön összege 3.300.000 forintot tett ki. A svájci frank alapú, változó kamatozású, változó futamidejű szerződés futamidejét 120 hónapban, a maximális futamidőt 132 hónapban, az induló éves ügyleti kamatlábat 19,06%-ban határozták meg. A 7. pontban a havonta esedékessé váló törlesztőrészlet összegét 61.730 forintban rögzítették azzal, hogy az tartalmazza a beépített casco biztosítási szolgáltatás díját is. Ugyanebbe a pontba foglalták a deviza alapú finanszírozás adósságot terhelő fokozott kockázatával kapcsolatos tájékoztatást, annak hangsúlyozásával, hogy a forint leértékelődése esetén a törlesztőrészletek és a hátralévő tőketartozás is növekszik. Az egyéb költségek, köztük az árfolyamkülönbözet tekintetében a szerződés külön is utalt az üzletszabályzatra. A kölcsönszerződés 12. pontjában a felperes kijelentette, hogy az üzletszabályzatot átvette, megismerte, és azt magára nézve kötelezőnek elismerte.

Az üzletszabályzat 12.2. pontja értelmében a felperes köteles volt a gépjárműre legfeljebb 20%-os önrésszel teljes körű casco biztosítást kötni, mely kötelezettségének a szerződés 11. pontja szerint az ún. Biztosítotti nyilatkozat (a továbbiakban: biztosítotti nyilatkozat) aláírásával tett eleget.

Az üzletszabályzat 18. pontja szerint a kamatot és a tőketörlesztést tartalmazó törlesztőrészlet induló összege az éves induló mindenkor kamatláb figyelembevételével került kiszámításra. Az üzletszabályzat 18.3.2. pontja a deviza alapú szerződésekre vonatkozó rendelkezéseket, köztük az árfolyamkülönbözet számítását szabályozta, a 18.3.3. pont rendezte a változó futamidejű szerződések esetén az árfolyamkülönbözet elszámolásának módját. Ez utóbbi pont szerint változó futamidejű deviza alapú szerződés esetén az árfolyamkülönbözet elszámolása a futamidő változását eredményezi. Az árfolyamkülönbözet az adott törlesztőrészlet tőke, majd kamattartalmát módosítja. Változó futamidejű szerződések esetén az árfolyamkülönbözet elszámolását követően a hitelező a szerződés futamidejét és az utolsó törlesztőrészlet nagyságát úgy módosítja, hogy a törlesztőrészletek összege - az utolsó kivételével - ne változzon, és az utolsó törlesztőrészlet összege az induló törlesztőrészlet összegét ne haladja meg. Amennyiben kamatváltozások következtében a futamidő elérte a maximális futamidőt, és az utolsó törlesztőrészlet összege elérte az induló törlesztőrészlet nagyságát, az árfolyamkülönbözet elszámolása mindaddig a hátralévő törlesztőrészletek változását eredményezi, ameddig a törlesztőrészletek összege az eredeti törlesztőrészlet összege alá nem csökken.

A kölcsönszerződés megkötésének napján a felperes a biztosító nevét és biztosítási módozatot is tartalmazó biztosítotti nyilatkozat aláírásával elfogadta, hogy a szerződő hitelező a biztosítási díjakat rá, mint biztosítottra olyan módon hárítja át, hogy azokat a törlesztő részletekben (kamatban) érvényesíti. E nyilatkozatban rögzítettek szerint az utolsó törlesztőrészlet esedékességének időpontjáig a határozott időre kötött casco biztosítás a finanszírozási konstrukció integrált része, a biztosított által nem mondható fel, csak a finanszírozási szerződés megszüntetésével együttesen szüntethető meg.

A Magyar Nemzeti Bank mint felügyeleti hatóság 2014. január 13-án az alperes pénzügyi vállalkozást fogyasztóvédelmi bírsággal sújtotta a casco biztosítás díjának devizában történő felszámítását tiltó jogszabályi rendelkezés megsértése miatt. Az alperes a 2011. szeptember 29. és 2014. október 19. között esedékessé vált törlesztőrészletek tekintetében a felperesre kiterhelt és az MNB által elfogadott módon kalkulált árfolyamkülönbözet címén 67.555 forintot fizetett vissza a felperesnek.

Az alperes jogelődje elszámolt a felperessel, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés nem jött létre, mert nem állapodtak meg a felek a kölcsön összegében, kamatában, és nem foglalták írásba a szerződést, ezért jogalap nélküli gazdagodás címén 1.800.631 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másodlagosan a szerződés érvénytelenségét állította a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213.§ (1) bekezdés *a)*, *b)*, *c)* és *e)* pontja alapján, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 29.§ (3) bekezdésébe ütközés folytán az 1959. évi Ptk. 217.§ (1) bekezdése alapján, továbbá az 1959. évi Ptk. 200.§ (2) bekezdésére figyelemmel jóerkölsbe ütközés miatt is, mert a hitelező rákényszerítette a beépített biztosítás díjának a futamidő végéig történő megfizetésére függetlenül attól, hogy a biztosított vagyontárgy meddig marad a tulajdonában. A szerződés teljes érvénytelenségére vezető okként jelölte meg az

árfolyamkülönbözet elszámolásával kapcsolatos, az üzletszabályzat 18.3.3. pontja szerinti rendelkezés, valamint az ún. beépített casco biztosítással kapcsolatos egyes (a biztosítás felmondását kizáró, a biztosítás devizában történő elszámolásáról rendelkező) feltételek tisztességtelenségét is. Jogkövetkezményként a szerződés határozathozatalig terjedő időszakra történő hatályossá nyilvánítását, és az alperes 1.800.631 forint megfizetésére kötelezését kérte. Harmadlagosan annak megállapítását kérte, hogy az üzletszabályzat 18.3.3. pontjának első négy mondatába foglalt kikötés tisztességtelen, ezért érvénytelen, így az alperest árfolyamkülönbözet nem illeti meg.

Az alperes elsődlegesen a per megszüntetését, érdemben a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest az állam javára 198.000 forint le nem rótt eljárási illeték, valamint az alperes részére 209.550 forint perköltség megfizetésére. Ítéletének jogi indokolásában kifejtette, hogy a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói kölcsönszerződés az 1959. évi Ptk. 523.§ (1) bekezdése, 685.§ *e*) pontja és a 2. számú melléklet III.13. pontja értelmében; a per megszüntetésére nincs ok a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (továbbiakban: DH2 törvény) 37.§-ára tekintettel. A szerződés létrejött és érvényes, figyelemmel a Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatának 1. pontjára és az 1/2016. Polgári jogegységi határozat 1. pontjára is, mert tartalmazza a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *a*) pontja szerint a kölcsön összegét, amelyet 3.300.000 forintban jelöltek meg azzal, hogy a kölcsön CHF alapú. A szerződésben rögzítették a kölcsön induló éves ügyleti kamatát is 19,06%-ban, és miután az integrált casco biztosítási díjának az ügyleti kamatba való beépítését jogszabály nem zárja ki, a szerződés a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *c*) pontjának megfelel.

A szerződés az elsőfokú bíróság által kifejtettek szerint írásban létrejött, kielégíti az ingatlan átruházási szerződés érvényességéről szóló, de általánosítva is alkalmazható XXV. számú Polgári Elvi Döntésben foglalt követelményeket. A Hpt. a szerződés megkötésére annak írásba foglalásán túl további megszorító előírást nem tartalmazott. A megállapodás létrejöttékor hatályban volt, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) nem minősült olyan speciális jogszabálynak, mely kizárta volna az 1959. évi Ptk. ügyleti képviseleti szabályait, így a Gt. szervezeti (törvényes) képviseletre vonatkozó, valamint az 1959. évi Ptk. ügyleti képviseleti szabályait együttesen kellett alkalmazni. Az egyedi megállapodások megkötésére adott meghatalmazás alapján pedig azt állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az autókereskedő cég jogszerűen írta alá a kölcsönszerződést.

A másodlagos kereseti kérelem kapcsán kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés nem ütközik jóerkölcsbe, mert a biztosítotti nyilatkozat szerint a casco biztosítás határozott időre szól, amely időtartam megegyezik az utolsó esedékessé vált törlesztőrészlet időpontjával, és ekkor a casco biztosítás automatikusan megszűnik. A Hpt. 213.§ (1) bekezdés *b*) és *c*) pontjában írtakkal összefüggésben arra a következtetésre jutott, hogy a szerződés tartalmazza a teljes hiteldíj mutatót, a költségeket, kamatokat, járulékokat, ezek éves, százaléokban kifejezett értékét. Hangsúlyozta, hogy a casco biztosítás díja nem költség, arra vonatkozó becslést a szerződésben nem kellett feltüntetni, ahogy a díj összegét sem. Nem találta érvénytelennek a szerződést a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *e*) pontjára hivatkozással sem. A szerződés 7. pontja egyértelműen rögzíti, hogy a hitelt 120 hónap alatt havi 61.730 forintos részletekben kell visszafizetni, a maximális futamidő a 6. pont szerint 132 hónap. Mivel a szerződés változó futamidejű, a törlesztőrészletek számát és esedékességét részletezi az üzletszabályzat 18.3.3. pontja és 21. pontja is. Az 1/2016. Polgári jogegységi határozat 2. pontja

szerint a törlesztőrészletek száma, összege, és esedékessége meghatározható, kiszámítható, mert a szerződés és az üzletszabályzat az ehhez szükséges adatokat és számítási módot tartalmazza.

Az üzletszabályzat 18.3.3. pontját világosnak és egyértelműen megfogalmazottnak ítélte a Kúria 2/2014. számú és 6/2013. számú Polgári jogegységi határozataira is figyelemmel. Megállapította, hogy az üzletszabályzat rendelkezése a szerződés részévé vált az 1959. évi Ptk. 205/B.§ (1) bekezdése alapján, mert az alperes jogelődje lehetővé tette, hogy a felperes annak tartalmát megismerje, és a felperes azt aláírásával elfogadta. A kockázatfeltárást az alperes jogelődje megfelelően elvégezte a kölcsönszerződés 7. pontjában és az üzletszabályzat 18.3.4. pontjában. Az árfolyamkülönbözet elszámolásának módja értelmezhető, a szerződés 6. és 7. pontjával összehasonlítva is egyértelmű. Az alperes az Magyar Nemzeti Bank határozata nyomán elszámolt a felperessel a biztosítási díjra tisztességtelenül felszámított árfolyamkülönbözettel kapcsolatban, így a szerződés konvalidálódott a jogszabálynak megfelelően.

Az elsőfokú határozattal szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását és közbenső ítélettel annak megállapítását kérte, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelen. Másodlagosan kérte az eljárás felfüggesztését és előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztését az Európai Unió Bíróságához a fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 87/102/EGK irányelv 4. cikk (2) és (3) bekezdése, valamint az I. melléklet 1.viii. pontja, továbbá a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdése és 5. cikkének értelmezése tárgyában annak tisztázására, miszerint e rendelkezések valamely vagyontárgy megvásárlásának finanszírozása céljából a fogyasztó részére nyújtott kölcsön esetén a vagyontárgyra kötelezően megkötendő és nem a fogyasztó által megválasztott biztosító által nyújtott vagyonszükséglet esetén - ha annak ellenértéke a kamatban kerül érvényesítésre - megkövetelik-e, hogy a fogyasztó számára a szerződésből világosan és érthetően kiderüljön: külön-külön milyen mértékű a kölcsön ügyleti kamata és a vagyonszükséglet szolgáltatás ellenértékét képező kamatfelár.

Fellebbezésében fenntartotta, hogy a perbeli kölcsönszerződés az 1959. évi Ptk. 217.§ (1) bekezdése alapján alakilag semmis, mert az nem felel meg az 1959. évi Ptk. 29.§ (3) bekezdésében írt követelménynek. Kifogásolta, hogy e körben az elsőfokú bíróság nem adta kellő indokát a kereset elutasításának. Hangsúlyozta, hogy nem az ügyleti képviselő eljárási jogosultsága, hanem a képviselők száma a lényeges minden olyan esetben, amikor az alperes nevében nem a törvényes (szervezeti) képviselője jár el. A perbeli esetben is két ügyleti képviselő aláírására lett volna szükség a jognyilatkozat érvényességéhez az 1959. évi Ptk. 29.§ (3) bekezdésére figyelemmel, amely hiba utólag jóváhagyással sem orvosolható. Az 1959. évi Ptk. 29.§ (3) bekezdése nem értelmezhető kizárólagosan a szervezeti képviseletre vonatkozó szabályként, mivel a szervezeti és az ügyleti képviselet jogilag értelmezhetetlen fogalmak, a megkülönböztetés csak a képviselőkre vonatkoztatható. A polgári jogi képviselet tartalma szempontjából irreleváns, hogy a képviselő képviseleti joga milyen aktuson alapul, ugyanis minden, a Ptk. alapján szabályozott képviselet ügyleti képviselet.

Sérelmezte, hogy az üzletszabályzat 18.3.3. pontjának első négy mondatát az elsőfokú bíróság világosnak és egyértelműnek minősítette. Álláspontja szerint a feltétel ezeknek a követelményeknek nem felel meg, ezért tisztességtelen. Laikus fogyasztóként a szerződés egyéb feltételei alapján úgy gondolhatta, hogy az árfolyamváltozás a legrosszabb esetben is csupán olyan helyzetet eredményezhet, amelyben nem 120, hanem 132 hónapon át kell fizetnie a szerződés szerinti fix törlesztőrészletet, vagyis van felső korlátja az árfolyamkockázatnak. A harmadik és a negyedik

mondat nyelvtani és pénzügyi szempontok alapján is értelmezhetetlen, abból nem következik, hogy a futamidő miként érheti el a maximális futamidőt kamatváltozások következtében, illetve abban az esetben, ha a futamidő elérte a maximális futamidőt, miképp történhet az árfolyamváltozások elszámolása a hátralévő törlesztőrészletek változása révén. Mivel az árfolyamkülönbözet elszámolásának módja a deviza alapú kölcsönszerződés lényeges eleme, ennek hiányossága maga után vonja a törlesztőrészletek összegének meghatározhatatlanná válását, ezért a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *e)* pontja szerinti semmisség megállapítható. Hangsúlyozta, hogy korlátozott mértékű árfolyamkockázat megállapítása tekintetében külön kereseti kérelem előterjesztésére nincs szükség, mivel a harmadlagos kereseti kérelme, mint többen a kevesebb, kisebb összegű árfolyamkülönbözet megállapítását magában foglalja. Fellebbezését utóbb kiegészítette azzal, hogy a megemelkedett törlesztőrészletek elszámolásának pontos matematikai módozatát nem tartalmazza a szerződés, ezért az semmis.

A szerződés érvénytelenségét egyéb okok mellett a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *c)* pontjára is alapította, mivel a megállapodás nem tartalmazza a kölcsön ügyleti kamatát. Rámutatott, hogy a 87/102/EGK számú irányelv I. mellékletének 1.viii. pontja értelmében a szerződésnek utalást kell tartalmaznia a megkövetelt biztosításokra, és ha a biztosító megválasztása nem a fogyasztótól függ, akkor a biztosítási költségekre is. Álláspontja szerint a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *b)* pontját ennek megfelelően úgy kell értelmezni, hogy a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett költségnek kell tekinteni a biztosítási költséget is, feltüntetésének hiánya pedig a szerződést érvénytelenné teszi. Kifejtette, hogy mivel a biztosítót a perbeli esetben az alperes határozta meg, a szerződésnek külön megjelölve kellett volna tartalmaznia a biztosítási költségeket annak érdekében, hogy fogyasztóként kötelezettségvállalásának mértékét az Európai Unió Bírósága .../15. számú ítéletében kifejtetteknek megfelelően, a szerződés írásba foglalt tartalma alapján pontosan értékelni tudja.

Az elkülöníthetőség hiányának további következményeként kérte figyelembe venni, hogy a gazdasági-pénzügyi átláthatóság hiánya miatt az éves induló ügyleti kamat százalékos mértékét rögzítő, látszólag egyértelmű általános szerződési feltétel a világosság és érthetőség követelményének nem felel meg, így tisztességtelen, ami a szerződés teljes érvénytelenségéhez vezet.

Fellebbezésének kiegészítésében rámutatott arra is, hogy a piacon lévő forintkölcsönök kamatával való összevetést lehetetlenné teszi az a körülmény, hogy a devizakölcsön kamata és a kapcsolt szolgáltatás ellenértékét képező kamatfelár mértéke nem különíthető el. Az a körülmény, hogy az alperes maga sem tudja pontosan kimutatni a beépített biztosítás ellenértékét képező kamatfelarat, önmagában bizonyítja, hogy a perbeli szerződéses konstrukció nem felel meg az átláthatóság követelményének.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem állapította meg a kölcsönszerződés részét képező biztosított nyilatkozat tisztességtelenség miatti érvénytelenségét abban a részében, amely szerint a biztosítási díjak áthárítása a törlesztőrészletekben (kamatban) történik. A Magyar Nemzeti Bank is jogsértőnek találta az alperes jogelődjének eljárását, és a beépített cascora felszámított árfolyamkülönbözet miatt bírság megfizetésére kötelezte. Álláspontja szerint abból a körülményből, hogy a Hpt. 2011. november 5. napján hatályba lépett 210.§ (5a) bekezdése a devizaforrás megszerzésével közvetlen kapcsolatban nem álló költség és díj devizában való felszámítására vonatkozó tilalmat csak a jövőre nézve vezette be, nem az következik, hogy a tiltó rendelkezés hatályba lépését megelőző időszakban az ezt lehetővé tevő általános szerződési feltételek nem minősülnek tisztességtelennek. Ezzel szemben a jogalkotó éppen a tisztességtelenséget megalapozó körülményeket megfontolva tarthatta szükségesnek a tiltást. Állította, hogy az árfolyamkockázatot a

biztosítási díj tekintetében is az adósra terhelő rendelkezés azért tisztességtelen, mert a korlátlan mértékű árfolyamkockázat okozta hátrányt semmilyen előny nem kompenzálta. Hangsúlyozta továbbá, hogy minél nagyobb a kamat, annál később kezdődik el a tőketartozás törlesztése, ami fokozza a tőketartozás árfolyamkockázatnak való kitettségét.

Kérte egyúttal a tárgyalás felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt .../17. és .../15. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások jogerős befejezéséig.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy a szerződés írásbelisége nem sérült, hiszen jogelődje egyedi meghatalmazást adott a kereskedés részére a szerződés aláírására, egyebekben pedig a szerződést teljesítette, így még ha álképviselőnek minősülne is az autókereskedő, eljárását az alperes jogelődje jóváhagyta. Véleménye szerint az árfolyamkockázatról való tájékoztatás világos és érthető volt, és nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely szerint köteles lett volna feltüntetni, hogy az ügyleti kamat mit foglal magában és milyen mértékben. A casco biztosítási díj fizetését a jogelődje átvállalta, ezért döntött a felperes a magasabb kamattartalmú szerződés mellett, ami számára előnyös volt. Az eljárás felfüggesztésére irányuló kérelem elutasítását kérte.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság által egyébként helyesen megállapított tényállást a másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel a felperes biztosítotti nyilatkozata alapján azzal egészíti ki, hogy a felperes több finanszírozási ajánlat közül választhatta ki az ún. beépített casco biztosítási szolgáltatást tartalmazó finanszírozási konstrukciót. A biztosítotti nyilatkozatban foglaltak szerint a casco biztosítás önállóan nem, csak a finanszírozási szerződés megszüntetésével együttesen szüntethető meg a biztosított részéről. Erre az esetre azonban a nyilatkozat tartalmazta, hogy a biztosított (adós) új finanszírozási szerződést köthet a hitelezővel, amely új finanszírozási szerződés ügyleti kamatlába megegyezik a hivatkozott finanszírozási ajánlaton szereplő, a nem beépített casco finanszírozási ajánlat ügyleti kamatlábjával (módosítva azt a futamidő alatt a hitelező által érvényesített kamatváltoztatásokkal).

A beépített casco biztosítási szolgáltatást tartalmazó finanszírozási konstrukció esetében az ügyleti kamaton belül a biztosítási szolgáltatás ellenértéke nem különíthető el.

A tényállás fentiek szerint kiegészítésétől függetlenül az elsőfokú bíróság helyes jogszabályok alkalmazásával helytálló jogi következtetésre jutott, és érdemi döntésével is egyetértett a másodfokú bíróság.

I.

A felperes fellebbezésében mindenekelőtt arra hivatkozott, hogy a perbeli kölcsönszerződés alaki okból érvénytelen, mert a csak írásban érvényes lakossági fogyasztói kölcsönszerződést az alperes jogelődje nevében nem annak törvényes (szervezeti) képviselője, illetve két képviseleti joggal felruházott képviselője, hanem csupán egy képviseleti joggal felruházott személy írta alá ügyleti képviselőként, így a szerződés az 1959. évi Ptk. 29.§ (3) bekezdésébe ütközik és a 217.§ (1) bekezdése alapján semmis.

A kölcsönszerződést nem vitatottan a régi Hpt. 210. § (1) bekezdése és az 1959. évi Ptk. 217. § (1) bekezdése értelmében csak írásban köthették meg a felek érvényesen. Az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá arra is, hogy az írásbeliséghez kötött és a képviselő közreműködésével

létrejött szerződés a képviselő útján eljáró szerződő fél aláírása szempontjából alakilag érvényes, ha a szerződést tartalmazó okiratból kitűnik, hogy a megállapodást ténylegesen aláíró természetes személy nem a saját nevében, hanem az okiratban megjelölt szerződő fél nevében és képviseletében jár el. Szükség esetén az aláíró természetes személy képviseleti jogosultságának igazolása során vizsgálendő, hogy képviseleti jogát kitől és milyen formában származtatja, nem szükséges azonban, hogy a képviseleti jogosultság keletkezésének láncolata magából a képviselő által kötött szerződést tartalmazó okiratból kitűnjön (BDT2014.3133.).

Az 1959. évi Ptk. 222. §-a értelmében képviseleti jogot a törvényen, hatósági rendelkezésen és alapszabályon alapuló képviseleten felül a képviselőhöz, a másik félhez vagy az érdekelt hatósághoz intézett nyilatkozattal (meghatalmazás) lehet létesíteni. Ennek megfelelően törvényes képviseletről van szó, ha a képviseleti jog külön erre irányuló cselekmény, nyilatkozat nélkül illet meg valakit. A törvényes képviselők mellett a jogi személynek lehetnek a jogi személy szervezetébe illeszkedő pozíciókhoz kapcsolódó képviseleti joggal rendelkező képviselői is, mely tisztségeket, munkaköröket nem a törvény határozza meg, hanem azt rábízza a jogi személy alapszabályára, illetve az annak megfelelő, a jogi személy belső jogviszonyait szabályozó alapiratra. A szervezeten belüli, ekként szervezeti képviseleti jog létesítése azonban nem csak az alapszabály által képzelhető el. A törvényes képviselők a jogi személy szervezetében betöltött helyzetük, a jogi személy tevékenységi körébe tartozó feladataik szerint, az ügyek meghatározott csoportjára szűkítően képviseleti joggal ruházhatják fel a jogi személy szerveit, munkavállalóit is. E képviselői kör helyzetére több tekintetben kettősség jellemző, mert bár képviseleti joguk létesítése írásbeli nyilatkozattal történik, a jogi személy ügyleti akaratát kifejező nyilatkozatot a szervezeten belüli pozíciójukhoz kapcsolódóan, munkakörük, feladatkörük által meghatározott önállósággal és felelősséggel, a jogi személyt megjelenítve tesznek. Képviseleti joguk ténylegesen a jogi személlyel fennálló jogviszonyuktól nem választható el, az a jogi személy szervezetén belül delegált, így szervezeti képviselőknek tekintendők.

Az 1959. évi Ptk. 29.§ (3) bekezdése az írásbeliséghez kötött nyilatkozatoknak tulajdonított jelentőség folytán, a szervezeten belüli önkényes fellépés lehetőségének kizárása érdekében jogszabály (jellemzően az önálló cégjegyzési jog lehetőségét biztosító) eltérő rendelkezése hiányában két személy eljárását írja elő. Ez az előírás a jogi személy belső érdekköréhez kapcsolódó garanciális szabály, amit a törvényi rendelkezés jogszabályi elhelyezkedése (a jogi személy státuszára vonatkozó rendelkezések között található) és szöveggörnyezete is alátámaszt. A jogszabály célja maradéktalanul teljesül, ha két szervezeti képviselő együttesen létesít meghatalmazással képviseleti jogot, és az így feljogosított ügyleti képviselő a két személytől származtatott képviseleti jogát gyakorolja a meghatalmazással érintett ügylet megkötésekor, ahogy az a perbeli esetben is történt. A fentiekre figyelemmel helytálló az a felperes által vitatott álláspont, hogy az 1959. évi Ptk. 29.§ (3) bekezdése a törvényes és a szervezeti képviselet, de nem az ügyleti képviselet körére alkalmazandó. A felperes fellebbezésében alaptalanul hivatkozott arra, hogy a képviseleti jog forrása csak a képviselő személyét különböztetheti meg, magára a képviseletre vonatkoztatottan nem értelmezhető. A képviselő és a képviselet ehhez képest olyan egymáshoz kapcsolódó fogalmak, ahol az alany jellemzője az általa kifejtett cselekvőségnek is lehet attribútuma.

A perbeli esetre vonatkoztatva a fentieket, nem volt elvi akadálya annak, hogy a pénzügyi vállalkozás alperesi jogelőd két törvényes, illetve szervezeti képviselőjétől származtatott képviseleti joga alapján a gépjármű-kereskedő cég, mint ügyleti képviselő egyedüli aláíróként az alperes nevében érvényes kölcsönszerződést kössön.

II.

A felperes további érvénytelenségi okként hivatkozott arra, hogy az általános szerződési feltételek 18.3.3. pontja tisztességtelen, mert nem világos és érthető az árfolyamkülönbözet elszámolásának módja. A szerződés érvénytelenségi okkal nem érintett rendelkezéseiből az tűnik ki, hogy az árfolyamkockázat konkrétan meghatározott, korlátozott mértékben terheli a felperest, nevezetesen a szerződésben meghatározott összegű törlesztőrészletnek a futamidő lejártát követő legfeljebb tizenkét hónapon keresztül történő megfizetése erejéig.

A szerződés rendelkezései alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy az árfolyam- és kamatváltozás miatti, forintban kifejezhető többletterhelés a konstrukció lényegi jellemzőjéből adódóan elsősorban a futamidő változásában jelentkezik. Az adós terhére jelentkező árfolyamkülönbözet (mely a 18.3.2. pontban meghatározott képlet segítségével egyszerűen számolható) mindenekelőtt a 120 havi futamidő növekedését eredményezi, de legfeljebb a maximális futamidőig, azaz 132 hónapig. A felperes sem vonta kétségbe annak a feltételrészletnek (18.3.3. második mondat) az érthetőségét, miszerint az árfolyamkülönbözet elszámolása az adott törlesztőrészletnek elsősorban a tőketartalmát, másodlagosan a kamattartalmát befolyásolja, azaz a megfizetett törlesztőrészletet a hitelező elsősorban az árfolyamkülönbözetre, ezt követően a kamatra számolja el, és csak a fennmaradó része (amennyiben van) fordul a tőkére. A konstrukció sajátossága valóban az, hogy az így felállított keretek között az adósra kedvezőtlen árfolyamváltozás hatása csak korlátozottan - a többlet tizenkét hónapra eső törlesztőrészletek erejéig - kezelhető. Ebből azonban nem az következik, hogy az adós az árfolyamkockázatot csak eddig a mértékig viseli; ellenkezőleg, a felperes által érthetőségében megkérdőjelezett harmadik és negyedik mondat a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint, az 1959. évi Ptk. 207.§ (1) bekezdésének megfelelő értelmezés mellett nem hagy kétséget afelől, hogy amennyiben a fennmaradó tőketartozásra vetített teljes terhelés a maximális, 132 havi futamidő alatt sem törleszthető az eredetileg meghatározott részletfizetés mellett, akkor a havi törlesztőrészletek összegében is megjelenik az árfolyamkülönbözet. Az utolsó mondatban használt „kamatváltozások” fogalom valóban nem pontos megfogalmazás, a szövegkörnyezetre figyelemmel azonban értelmezési nehézséget azért nem okoz, mert az előző két mondatból, és ugyanennek a mondatnak a második tagmondatából kitűnően tartalmilag az árfolyamváltozásról szól a rendelkezés. A havi törlesztőrészletek növekedése egyebekben ilyen mérvű árfolyamkülönbözet jelentkezése esetén az adós hosszú távú érdekeinek is megfelel, mivel ellenkező esetben a tőketartozás érdemi csökkenésének lehetősége kérdőjeleződne meg, és ennek folytán az árfolyamváltozás hatása (a fennmaradó tőketartozásból következően) hatványozottan jelentkezne.

A fentiekre figyelemmel a vitatott rendelkezéseket a másodfokú bíróság világosnak és érhetőnek találta, ezért nem állapította meg azok érvénytelenségét figyelemmel az 1959. évi Ptk. 209.§ (4) bekezdésére és a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pontjára. A megemelt törlesztőrészletek elszámolása pontos matematikai módozatának hiányára való utalás a fellebbezési eljárásban nem volt figyelembe vehető a Pp. 235.§ (1) bekezdésére figyelemmel.

III.

Hivatkozott a felperes a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontjára is, amelyre tekintettel a perbeli szerződés álláspontja szerint érvénytelen az ügyleti kamat és a beépített vagyonbiztosítás ellenértékéül szolgáló kamatfelár elkülöníthetatlensége okán, és emiatt átláthatatlan, vagyis tisztességtelen is.

Az alperes komplex, egységes szolgáltatást nyújtott önálló termékként - a kölcsön mellett a fedezet biztosítottságát is vállalva -, amelyre egységes díjat állapított meg. Az egységes díjon (kamaton)

belül a biztosításra eső kamatrész külön feltüntetésének hiánya a konstrukciót nem teszi a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontjába ütköző módon semmissé (Kúria Gfv.VII.30.095/2016/7. számú ítélet). Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak azzal a következtetésével is, hogy a beépített casco biztosítási szolgáltatást tartalmazó finanszírozási konstrukció esetében a casco biztosítás díja nem külön költségként jelentkezik, ezért összegének és meghatározottságának, illetve az erre vonatkozó becslésnek a hiánya a szerződés Hpt. 213.§ (1) bekezdés b) pontja szerinti semmisségét sem eredményezi.

A másodfokú bíróság a 87/102/EGK irányelv I. melléklet 1.viii. pontjának alkalmazását nem találta indokoltnak. Az irányelv 4. cikk (3) bekezdése szerint az írásba foglalt szerződésnek tartalmaznia kell a szerződés lényeges feltételeit. Az I. melléklet 1.viii. pontja szerint ilyennek minősül a megkövetelt biztosításra, és ha a biztosító megválasztása nem a fogyasztótól függ, akkor a biztosítási költség utalás.

Az alperesi jogelőd üzletszabályzatának 12.2. pontja a casco biztosítás megkötését legalább 20 %-os önrész mellett kötelezően előírta. Az viszont már a fogyasztó felperes belátásától függött, hogy ennek a kötelezettségének úgy tesz-e eleget, hogy az általa kiválasztott biztosító társasággal maga köt vagyont biztosítási szerződést (ez esetben a nem beépített casco biztosítási szolgáltatást tartalmazó finanszírozási konstrukciót választva), vagy pedig igénybe veszi az alperesi jogelőd által nyújtott komplex, a casco biztosításra is kiterjedő szolgáltatást. Ebből következően a perbeli szerződés esetén a fogyasztó felperes maga dönthette el, hogy melyik biztosítást, illetve melyik biztosítót választja, ezért a 87/102/EGK irányelv felhívott rendelkezése a perbeli szerződésre nem alkalmazható.

A másodfokú bíróság az üzleti kamat és a beépített vagyont biztosítás ellenértékéül szolgáló kamatfelár elkülöníthetlensége miatti tisztességtelenség körében az Európai Unió Bírósága .../13. számú ítéletének 75. pontjában kifejtettekre is figyelemmel

- miszerint az átláthatóság követelménye magában foglalja azt a kívánalmat is, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni tudja a rá háruló gazdasági következményeket - vizsgálta, hogy a kikötés világos és érthető-e. Ennek során nem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy a biztosított nyilatkozatban foglaltakra tekintettel a szerződés megkötésekor a felperes számára megismerhető volt az a kamattöbblet (kamatfelár), amely mellett a beépített casco biztosítással nyújtott kölcsönkonstrukció az ilyen jellemzővel nem rendelkező kölcsönhöz képest elérhető volt. Az ún. beépített casco biztosítással, illetve anélkül nyújtott kölcsönre vonatkozó szerződési ajánlatok összehasonlíthatósága mellett a fogyasztó kellő körültekintéssel eljárva felismerhette, hogy rá a szerződés kamatra vonatkozó feltételéből milyen gazdasági következmények hárulnak, ezért a másodfokú bíróság a perbeli kikötést nem találta tisztességtelennek.

A felperes hivatkozott arra is, hogy tisztességtelen a biztosítási szolgáltatás ellenértékének devizában való elszámolása, mert az alperes nem tudta kimutatni, hogy ebben a szerződéses konstrukcióban alacsonyabb volt a biztosítás díja, mintha a fogyasztó maga kötött volna vagyont biztosítási szerződést. A szerződésnek tehát nem volt olyan eleme, amely a korlátlan mértékű árfolyamkockázat kizárólagos viselését ellensúlyozta volna.

Az kétségtelen tény, hogy miután az alperes komplex szolgáltatást nyújtott, a casco biztosítás díja is ki volt téve az árfolyamváltozás hatásának. A felperes hivatkozásával szemben ugyanakkor nem állítható, hogy az ebből eredő, a szerződés megkötésekor még csak esetleges, és nem ismert mértékű hátrányt semmilyen előny nem ellentételezte. Bár arra vonatkozóan megfelelő adat nem állt rendelkezésre, hogy a szerződés megkötéséhez vezető folyamat során konkrétan milyen más

szerződési ajánlatot tett az alperesi jogelőd (mert azt az időmúlásra tekintettel csatolni nem tudta), azonban a felperes a biztosított nyilatkozat aláírásával igazolta, hogy megismert más ajánlatokat is, és számára a perbeli konstrukció bizonyult kedvezőnek. Mindez általánosan tájékozott, ésszerűen körültekintő fogyasztót feltételezve azt jelenti, hogy a felperes az egyes ajánlatok lehetséges költségeit is megfelelően értékelte. A casco biztosítás díjának eshetőlegesen, előre nem ismert mértékű árfolyamváltozását, és az abból eredő többletterhelést mindezen túl ellensúlyozhatta, hogy a felperesnek nem kellett eljárnia a biztosítási szerződés megkötése érdekében, mentesült a díjfizetéssel járó ügyintézésről, egy esetleges díjfizetési késedelem hátrányos következményei alól. A szerződés elválaszthatatlan részét képező biztosított nyilatkozatban foglaltak szerint a felperesnek lehetősége volt arra is, hogy bármikor kilépjen ebből a konstrukcióból, és a hitelezővel nem beépített casco biztosításra vonatkozó, ezért alacsonyabb kamatozású kölcsönszerződést kössön.

Az utóbb bekövetkezett, de a szerződéskötéskor előre nem látható mértékű árfolyamváltozás ismeretében a jogalkotó 2011. november 15-i hatállyal megtiltotta a devizaforrás megszerzésével közvetlen kapcsolatban nem álló költségek és díjak fogyasztóval szemben devizában történő felszámítását, amelyet a Magyar Nemzeti Bank értelmezése szerint a perbelihez hasonló, tehát egységes szolgáltatást nyújtó termék esetén is alkalmazni kellett. Ez a jogszabályi rendelkezés, illetőleg annak a Magyar Nemzeti Bank szerinti értelmezése azonban önmagában nem teszi tisztességtelenné a szerződési feltételt, különös figyelemmel arra, hogy a szerződés megkötésekor az árfolyamok utóbb bekövetkezett rendkívül jelentős változása még nem volt előre látható, így az adósra kedvező irányú árfolyamváltozás akár a biztosítási díj csökkenését is eredményezhette volna. Kétségtelen viszont, hogy az eltérő árfolyamok alkalmazása, az árfolyamrés e tekintetben is tisztességtelen volt. A jogalkotó azonban a DH1 törvénnyel ezt a kérdést rendezte, így erre figyelemmel sem lehetett a szerződéses kikötés tisztességtelenségét megállapítani.

A felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmet is előterjesztett.

Az EUMSZ 267. cikk (1) és (2) bekezdései alapján a tagállami bíróságok akkor kezdeményezhetnek előzetes döntéshozatali eljárást, ha a folyamatban lévő konkrét jogvita elbírálásához az EU intézményei által elfogadott jogi normák érvényességének vizsgálata, vagy az ilyen uniós jogi normák, valamint az alapító szerződések rendelkezéseinek értelmezése szükséges.

A fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 87/102/EGK irányelv 4. cikkének az írásba foglalt megállapodás kötelező tartalmára vonatkozó (2) és (3) bekezdése, illetve az I. mellékletben példa jelleggel felsorolt, a tagállamok által az írásba foglalt szerződés lényeges részeként megkövetelhető feltételeket taglaló I. számú melléklet 1.viii. pontja értelmezésének kérdésében a másodfokú bíróság szükségtelennek tartotta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését (a melléklet megjelölt pontja megkövetelhető feltétellé teszi a biztosítási költségre utalás kötelező előírását, ha a biztosító megválasztása nem a fogyasztótól függ). A perbeli szerződés kapcsán ugyanis az volt megállapítható, hogy a biztosító megválasztása nem volt független a fogyasztó felperes döntésétől, így a hivatkozott I. számú melléklet 1.viii. pontja a perben nem volt irányadó.

A felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelme a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésében a szerződés elsődleges tárgyával összefüggésben felhívott, 5. cikkében előírt, a világosságra és érthetőségre vonatkozó követelményt érintő értelmezési kérdésre is kiterjedt. Az Európai Unió Bírósága eddigi joggyakorlata során a világos és érthető megfogalmazás

követelményét az irányelv 5. cikke, valamint a 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésekor több ügyben vizsgálta, így a .../13. számú Kásler Árpád és társa kontra OTP Jelzálogbank Zrt. ügyben, a .../14. számú **B P kontra J G** ügyben, és a .../16. számú **R P A ... kontra B R** ügyben. A közzétett értelmezésekre is figyelemmel ésszerű kétség nem merült fel az uniós jog felperes által hivatkozott szabályainak értelmezésével összefüggésben, ezért a másodfokú bíróság előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését nem látta indokoltnak.

Nem találta teljesíthetőnek a másodfokú bíróság a felperes eljárás felfüggesztése iránti kérelmét sem.

Az előzetes döntéshozatali eljárás és a peres eljárás összefüggése csak akkor állapítható meg, ha az előzetes döntéshozatali eljárásban vizsgált kérdés a kereset tárgya volt, és a fellebbezés folytán tárgya a másodfokú eljárásnak is. Ezért a másodfokú bíróság azt tekintette át, hogy a keresetben és a fellebbezésben előadottak összefüggenek-e az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatal tárgyában folyamatban lévő hivatkozott ügyekkel, és annak alapján az ügy érdemi elbírálásának előkérdése-e valamelyik előzetes döntéshozatali eljárásban hozandó határozat.

A .../17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali ügy az árfolyamkockázat kérdésével foglalkozik, elsősorban annak tisztázására irányul, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelen jellege a 93/13/EGK irányelv alapján vizsgálható-e vagy sem. A jelen ügyben azonban a felperes a 22. sorszámú jegyzőkönyvben kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy nem az árfolyamkockázatot önmagában, illetve az arról szóló tájékoztatást vitatja, hanem az árfolyamkockázat elszámolásának módját. Arra pedig a másodfokú bíróságnak a felperes fellebbezési kérelmével szemben nincs eljárásjogi lehetősége, hogy hivatalból vizsgálja az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségét. Mivel a fentiek szerint a felperes fellebbezési kérelmei nem érintették ezt a kérdést, a másodfokú bíróság az 1952. évi Pp.152.§ (2) bekezdése szerinti előkérdés hiányában a tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelmet az előzetes döntéshozatali eljárás okán nem teljesítette.

A .../15. számú előzetes döntéshozatali ügyben az indítványozó román elsőfokú bíróság (Judecătoria Câmpulung) az előzetes döntéshozatal iránti kérelmét visszavonta, emiatt az Európai Unió Bírósága 2017. október 4. napján kelt végzésével az előzetes döntéshozatali eljárást megszüntette. Így a tárgyalás felfüggesztésére erre az előzetes döntéshozatali eljárásra figyelemmel sem kerülhetett sor.

Az elsőfokú bíróság az 1.800.631 forint pertárgyértékre figyelemmel a kereseti eljárási illeték összegét tévesen számolta ki, ezért a másodfokú bíróság azt az 1952. évi Pp. 253.§ (3) bekezdésére figyelemmel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 42.§ (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel 108.000 forintra leszállította, míg a per fő tárgya tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért az 1952. évi Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján az alperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségét a felperes köteles megfizetni. Az alperes jogi képviselőjének munkadíját magában foglaló perköltség összegét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A.§-a alapján határozta meg. A felperes az Itv. 74.§ (3) bekezdése folytán irányadó, a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles a személyes illetékfeljegyzési jogára figyelemmel le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

Pécs, 2018. január 12.

. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, dr. Vagyicska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán
Judit s.k. bíró